

ԿԱՐԾԻՔ

Ալիբեգա Փարավիզ Ադկանիանի «Իրանի Իսլամական Հանրապետության և Հայաստանի Հանրապետության համագործակցության հեռանկարները պարենային անվտանգության կառավարման համակարգում» թեմայով Ը.00.02 «Տնտեսության, նրա ոլորտների տնտեսագիտություն և կառավարում» մասնագիտությամբ տնտեսագիտության թեկնածուի գիտական աստիճանի հայցման ատենախոսության վերաբերյալ

Թեմայի արդիականությունը

Պարենային ապահովման լուծումները միշտ էլ առանցքային են համարվել պետությունների անվտանգային ծրագրերում: Իրանի Իսլամական Հանրապետության և Հայաստանի Հանրապետության պարենային ապահովման կառավարման մի շարք հիմնահարցեր համընդհանուր են այս երկու երկրների համար և ոլորտային համագործակցության հնարավորություններ են ստեղծում: Սակայն, դեռևս լոգիստիկ արժեչիթաների բացակայությունը, ինչպես նաև պարենամթերքի արտադրման և իրացման էկոհամակարգերով փոխլրացնող բացակայությունը ԻԻՀ-ի և ՀՀ-ի միջև խոչընդոտներ են ստեղծում պարենային անվտանգության համակարգային կառավարման ոլորտում:

Այս առումով, կարևորվում է երկու երկրների պարենային հաշվեկշիռների ներդաշանկեցումը, սննդամթերքների արտադրման փոխլրացումները, ագրոարդյունաբերական համալիրների համագործակցությունը, որոնք համակարգային կառավարման կարիք ունեն: Հետևաբար, նաև իրենց լուծումներին են սպասում այնպիսի հիմնախնդիրներ, ինչպիսիք են պարենային անվտանգության կառավարման նպատակադրումների հստակեցումն ու կառավարչական որոշումների արդյունավետության գնահատումը տարբեր շահառուների կողմից, ինչն էլ նախորոշել է գիտական հետազոտության նպատակը և ատենախոսության առջև դրված խնդիրները:

Հետազոտության նպատակը և խնդիրները

Հետազոտության նպատակն է կատարել առաջարկություններ երկրների համագործակցության համատեքստում պարենային անվտանգության կառավարման համակարգի կատարելագործման ուղղությամբ:

Ելենելով նպատակից, հետազոտության խնդիրներն են հանդիսացել.

- մշակել պարենային անվտանգության ապահովման սպառնալիքների աստիճանակարգ, նպատակ ունենալով հստակեցնելու կառավարման ուղղությունները վերագրային, ազգային և լոկալ մակարդակներով,
- առաջարկել անվտանգության կառավարման նպատակադրումների ցուցիչներ, նպաստելով պարենի ապահովման և հասանելիության, ինչպես նաև պարենամթերքի սպառման մշակույթի բարելավման գծով արդյունավետ կառավարչական որոշումների կայացմանը,
- ներկայացնել պարենային անվտանգության ապահովման շահառուների շրջանակ, նրանում արտացոլելով կառավարչական առաջընթացի ցուցիչներն ըստ շահառուների առանձին խմբերի,
- առաջարկել կառավարման շրջափուլային մոտեցում՝ հնարավորություն ստեղծելով կայացնելու անվտանգային սպառնալիքների կանխարգելման կառավարչական որոշումներ:
- մշակել պարենային անվտանգության կառավարման մոտեցումներ, որոնք հնարավորության կրնձեռնեն պարբերաբար իրականացնելու անվտանգային ապահովման ներուժի վերաարժեքում՝ երկրների համագործակցության համատեքստում:

Ատենախոսության կառուցվածքը

Ատենախոսության ներածությունում հիմնավորված է թեմայի արդիականությունը, ներկայացված են հետազոտության նպատակները և խնդիրները, ուսումնասիրության տեսական, տեղեկատվական և մեթոդական

հիմքերը, ձևակերպված են ստացված գիտական արդյունքները և նորույթը, ինչպես նաև դրանց գիտագործնական նշանակությունը:

Ատենախոսության առաջին՝ «Պարենային անվտանգություն, սահմանումներ և տեսական հիմքեր» գլխում, քննարկվում են երկրների համագործակցության համատեքստում պարենային անվտանգության տեսական մոտեցումները: Մասնավորապես, մեկնաբանվում են միջազգային կազմակերպությունների կարգաբերումները պարենային անվտանգության ոլորտում, ներկայացվում են տարբեր երկրների հաջողված դեպքերը պարենային անվտանգության համատեղ ապահովման ոլորտում:

Ատենախոսության երկրորդ՝ «Իրան-Հայաստան պարենային անվտանգության սպառնալիքների բացահայտումներ» գլխում, համեմատական վերլուծության են ենթարկվում երկու հարևան երկրների ագրոարդյունաբերության զարգացման նույնատիպ մարտահրավերները և առաջարկներ են արվում դրանց համատեղ լուծումների ուղղությամբ:

Ատենախոսության երրորդ՝ «Պարենային անվտանգության կառավարման հիմնախնդիրները երկրների համագործակցության համատեքստում» գլխում, քննարկվում են ռազմավարական մասնակցային կառավարման մոտեցումներ:

Հետազոտության նորույթը

Հետազոտության նորույթը՝ երկրների համագործակցության համատեքստում պարենային անվտանգության կառավարման բարելավման առաջարկությունների ներկայացումն է: Մասնավորապես.

- բացահայտվել են Իրանի Իսլամական Հանրապետության և Հայաստանի հանրապետության պարենային անվտանգության ապահովման ընդհանրական խնդիրները և դրա հիման վրա ներկայացվել է այդ ոլորտում երկրների համագործակցային կառավարման շրջանակ,

- առաջարկվել է պարենային անվտանգության ապահովման սպառնալիքների աստիճանակարգ, որի արդյունքում հստակեցվում են կառավարման նպատակադրումներն ու դրանց հասանելիության թիրախային վերջնարդյունքները՝ վերագգային, ազգային և լոկալ մակարդակներով,
- մշակվել են պարենային անվտանգության կառավարման նպատակադրումների ցուցիչներ, որով հնարավորություն է ստեղծվում պարենի ապահովման և հասանելիության, ինչպես նաև պարենամթերքի սպառման մշակույթի բարելավման գծով կառավարչական որոշումներ կայացումը՝ ըստ շահառուների տարբեր խմբերի,
- առաջարկվել է կառավարման շրջափուլային մոտեցում, որը հնարավորություն է ընձեռնում կայացնելու անվտանգային սպառնալիքների կանխարգելման կառավարչական որոշումներ և պարբերաբար իրականացնելու պարենային անվտանգության ապահովման ներուժի վերաարժևորում՝ երկրների համագործակցության համատեքստում:

Դիտողություններ ատենախոսության վերաբերյալ

Այնուհանդերձ, ատենախոսություն նկատվել են մի շարք թերություններ:

1. Թեմայի արդիականությունը հիմնավորելիս ատենախոսը առավել ընդգրկուն պետք է ներկայացներ 90 միլիոնանոց Իրանի Իսլամական Հանրապետության և ընդամենը 3 միլիոնանոց Հայաստանի Հանրապետության պարենային անվտանգության ապահովման հնարավորությունները երկրների համագործակցության արդյունավետության համատեքստում: Այս առումով ընդամենը կատարվել են պարենային անվտանգության

ապահովման նմանատիպ հիմնախնդիրների համեմատական վերլուծություններ այդ երկու երկրների համար:

2. Ատենախոսության առաջին գլուխը չափազանց ծանրաբեռնված է նկարագրական տեքստով, որոնք չեն առնչվում հետազոտության նորույթի ներկայացման հետ: Ատենախոսությունը կշահեր, եթե պարենային անվտանգության նկարագրական, կանոնակարգային և պատմական զարգացման շարադրանքը տեղափոխվեր հավելվածների բաժին՝ բեռնաթափելով հիմնական տեքստը:
3. Աղյուսակ 3.3.2-ում ներկայացվում է պարենային անվտանգության ռիսկերի կառավարման գործողությունների առանցքային ցուցիչների (KPI-ների) ներդրման առաջարկներ, որոնք կառավարչական գործիքներ են հանդիսանում: Սակայն շարադրանքից անհասկանալի է դառնում, թե ովքեր են այդ KPI-ների մշակողները, ինչպես են դրանք հաշվարկվել, և որ երկրների համար:
4. Գծապատկեր 3.3.1-ում ատենախոսը համակարգել է պարենային անվտանգության շահառուների շրջանակը: Ատենախոսությունը կշահեր, եթե տրվեին կոնկրետ հիմնավորումների շահառուների բնտրության և դասակարգման հարցում, քանի որ հենց այդ շրջանակի հիմքով է ձևավորված հետազոտության գիտական նորույթի ճարտարապետությունը:
5. Ատենախոսության երրորդ գլխում հետազոտողը արդարացիորեն ընդգծել է պարենամթերքի սպառողների վարքագծային նորմերի պահպանման կարևորությունը պարենային անվտանգության ապահովման համակարգում: Սակայն, զուգահեռաբար չի մեկնաբանվել, թե ինչպես և ինչ միջոցներով պետք է կառավարվի

սպառողների վարքագիծը պարենային անվտանգության
ապահովման համատեքստում:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Այնուհանդերձ, նշված դիտողությունները չեն նվազեցնում
հետազոտության գիտական արժանիքները: Կարծում ենք, որ Ալիբեգա
Ադկանիանի թեկնածուական ատենախոսությունը ինքնուրույն և ամբողջական
հետազոտություն է, որում դրված խնդրների լուծումները համարվում են
արդիական: Հետազոտության հիմնական արդյունքները հրատարակվել են
հեղինակի գիտական հոդվածներում: Ատենախոսության սեղմագիրը
համապատասխանում է ուսումնասիրության բովանդակությանը և
արտացոլում է աշխատանքի կարևոր դրույթներն ու արդյունքները:
Հետազոտության վերջնարդյունքներն ունեն տեսական և կիրառական
նշանակություն: Ալիբեգա Փարավիզ Ադկանիանի «Իրանի Իսլամական
Հանրապետության և Հայաստանի Հանրապետության համագործակցության
հեռանկարները պարենային անվտանգության կառավարման համակարգում»
թեմայով համապատասխանում է «ՀՀ գիտական աստիճանաշնորհման
կանոնակարգի» 6-րդ և 7-րդ կետերին, ինչպես նաև ՀՀ ԲԿԳԿ-ի կողմից
թեկնածուական ատենախոսությունների այլ պայանջներին, իսկ հեղինակն
արժանի է տնտեսագիտության թեկնածուի գիտական աստիճանի շնորհմանը
Ը.00.02 «Տնտեսության, նրա ոլորտների տնտեսագիտություն և կառավարում»
մասնագիտությամբ:

Պաշտոնական ըննդիմախոս
Արմեն Սաֆարյան Գեորգիի

Պաշտոնական ըննդիմախոս
Արմեն Սաֆարյան Գեորգիի
ստորագրության իսկությունը հաստատում եմ.
Լենդմարկ Կապիտալ ՓԲԸ Գործադիր Տնօրեն
Գոռ Գևորգյան

03.07.2026թ.